

Көбінесе ата-аналар баланың мінез-құлқы мен жағдайы өзгерген жағдайда балалар психологына жүгінеді. Олар бала садился ужинать бірден оның позовут үстел үшін убирал өз ойыншықтар және засыпал қалай түсіреді қр төсек.

Балалар психологы балалармен емес, ата-аналарымен жұмыс істей бастайды, себебі олар жиі баланы өздері тәрбиелейді, кейіннен оны өз бетінше шеше алмайды.

Бала психологының көмегіне жүгінбей, баламен ортақ тіл табуға және онымен сенімді қарым-қатынас орнатуға көмектесетін ата-аналарға негізгі ұсыныстар мен кеңестерді бөліп көрсетуге болады.

Ата-ана билігінің күшін дұрыс қолданыңыз

Ата-ананың беделі шексіз емес екенін түсіну өте маңызды. Ата-аналар бала үшін басқа адамдармен өзара іс-қимыл жасау үшін оған бағдарлануы тиіс негізгі әлеуметтік және мәдени ережелерді тұжырымдауы қажет. Бұл ретте " бала үстінде " позициясын ұстамау керек: оған қандай мамандықты таңдау керек, не туралы ойлану керек екенін сезіну керек. Ата-аналардан "мен саған қалай қажет екенін жақсы білемін" деген сөйлемді жиі естуге болады. Бұл фраза – адамдарды айла-шарғы жасаудың өте кең таралған тәсілі, оларды қалаған нәрсені жасауға тырысу. Көбінесе мұндай көзқарастар балада қатты наразылық пен агрессияны, немесе өзінің дәрменсіздігін және елеусіз сезімін тудырады, ал бұл ересек өмірге тәуелділік пен енжарлықты төмендетілген өзін-өзі бағалауға тікелей жол.

Ата-аналар балаларға деген барлық махаббаты кезінде кейде қатаң болуға және балаларға өте қажет нәрселерді жасауға тыйым салуға тура келеді (мысалы, компьютерде қызықты ойындарды ұзақ ойнауға, көптеген тәттілерді жеуге немесе пәтерде сіріңкелерді жағуға). Ең бастысы, бұзбау керек тыйымдар бар және балаларға өз дербестігін көрсетуге мүмкіндік беретін жағдайлар бар. Мысалы, балаға киім таңдап, оның пікірін сұраңыз немесе оған ұнаған нәрсені таңдауға рұқсат етіңіз.

Балалармен дұрыс сөйлесуді үйреніңіз

Қылығы үшін мақтап отырыңыз

Баланы мақтаған кезде, сіз не үшін түсіндірсеңіз, маңызды болмайды. Бала анасын қуанту үшін не істеу керектігін есте сақтау керек және оны жиі жасауға тырысады. Мұндай жағдайларда, оның ынтасын атап өту пайдалы болады: "сен плитаны өзі жуған кезде маған өте жақсы!"немесе" сен сабақ

үшін отырғаныңа өте қуаныштымын". "Біз-ата-анамыз"бағдарламасының бесінші шығарылымында белгілі тележүргізуші Оксана Федорова өз дербестігін дамытуға және өмірлік қиындықтарды жеңуге күш табуға көмектесетін балаларды позитивті тәрбиелеу ұстанымдары туралы айтып берді.

Наказывая, объясняйте

Бала не үшін жазаланатынын білуге құқылы. Егер сіз оны бұрышқа қойып, оның дауысын көтерсеңіз, ол өзі онымен байланысты болған себептерді іздейді. Мұндай жағдайларда балалар жиі олар жаман деп ойлайды, сондықтан жазалауға лайық. Баланы осылайша тәрбиелейтін ата-аналар оның өзін-өзі бағалауын төмендетеді. Бала үшін ата-ана-сенімсіз, ал егер анасы немесе әкесі сен жаман деп айтса, онда ол солай болады. Егер бала қандай да бір теріс қылық жасаған жағдайда, оған бұл туралы айту маңызды, "балалар тамақ алдында қолдарын жумаған кезде маған өте жағымсыз" немесе "балалар басқа балаларды ұрған кезде мен өте сержемін"түріндегі конструкцияны пайдалану қажет.

Ережелерді анықтаңыз

Балалар қоғамда өмір сүретін ережелерді білгісі келеді және оларды қуана орындайды. Мысалы, ойын барысында олар барлық ережелерді мүлтіксіз орындауға тырысады және олардың бұзылуына Белсенді қарсы. Сондықтан сіз орнатқан ережелерді түсіндіріңіз және оларды ұстануды ұмытпаңыз, себебі балалар сізден үлгі алатын болады.

Баланың пікірін құрметтеңіз

Бала ерте жастан бастап ата-аналардың өз пікіріне назар аударып, құрметпен қарайтынын түсінуі керек. Диалогтық формада тәрбиелеу баланың жеке дамуына, оның тұлғасының санасы мен сана-сезімінің дамуына ықпал етеді, дейді психолог Тамара Флоренская.

"Бақытты баланы қалай тәрбиелеу керек" бағдарламасының жетінші шығарылымында біз сіздерге балаға деген сүйіспеншілігімізді көрсету, жауапты және шыдамды ата-ана болу керектігі туралы айтып береміз.

Балалармен адал болыңыз

Балалар алдауға өте сезімтал. Ата-аналар бала психологынан өз баласына ең жақсы, ең жақсы, ең ақылды және т.б. екенін айту керек пе деп жиі сұрайды. Бір жағынан, бала сіз оны жақсы көретініңізді сезінуі керек және ол қандай

болса да, ол не істемейтінін сезінуі керек. Бірақ, екінші жағынан, - бала балабақшаға, содан кейін мектепке барғанда, ол балалардың одан әлдеқайда ақылды екенін (мұғалім айта алады) біледі және міндетті түрде физикалық жағынан күшті немесе достасқысы келетіндер болады. Қалған ерекше артықшылығына сенімді болған баланың көңілін елестете аласыз. Содан кейін ол ата-анасы оны алдады деген қисынды қорытындыға келеді.

Әрине, бала сіздің махаббатыңыз бен қолдауыңызды сезінуі керек, бірақ егер ол бірдеңе жасамаса, оны тыныш және достық аяқпен түсіндіру керек.

Өз талаптарыңызда дәйекті болыңыз

Ата-аналар жасаған тағы бір қате олар орнатқан ережелерді орындауға қатысты. Егер, мысалы, ата-аналар балаға үстел басында сөйлесуге болмайды деп ескертеді, ал кешкі ас кезінде өздері еркін сөйлессе, бала ережелерді оңай бұзуға болатынын түсінеді. Сондықтан балалар психологтары кеңес береді: Егер сіз ережелерді орнатсаңыз, оларды өзіңіз сақтаңыз, өйткені ата-аналар өз мінез-құлқымен әрекет ететін үлгі балалар үшін маңызды бағдар болып табылады.

Сонымен, "бақытты баланы қалай тәрбиелеу керек" бағдарламасының төртінші шығарылымында психолог Сабина Кулиева баланы және оның пікірін неге құрметтеу керектігін, сондай-ақ оны тәрбиелеуде дәйекті болу керектігін айтады.

Баламен тең қарым-қатынаста болыңыз

Ата-аналар балалар психологына жиі келеді: "өз баласынан көрнекті адамды қалай жасауға болады?». Бұл тұжырым осы асыл ниетке кедергі келтіретін қателерді қамтиды. Есіңізде болсын, осындай мақсатты көздеген кезде, сіз балаңыздың өз іс-әрекеттері үшін жауапты болатын және ішкі ниеттерге сәйкес өмірде өз жолын табатын дербес және толыққанды тұлға болу мүмкіндігін қабылдай аласыз.

Келесі бейнені қарап, бала үшін қорғаушы болу және оған жеке тұлға болу қаншалықты маңызды екенін білесіз.

Балаға тұлға болуға көмектесу

Ата-аналар балаңызға жеке тұлға болуға көмектесу үшін не істей алады? Балалар психологтары өз балаларымен қарым-қатынас жасау кезінде ұстануға болатын қарапайым кеңестер береді.

* Баланың өмірін жиырма жылға жоспарлаудың орнына, Өзіңнен: ол болашақта қандай болады?»

* Бірте – бірте балаға таңдау еркіндігін берейік, ол бүгін кешкі асқа қалайды сияқты-күріш немесе картоп пюресі, қандай мультфильм көргісі келеді: торай туралы немесе қасқыр мен қоян туралы. Баламен осылай қарым – қатынас жасай отырып, сіз оны дербес шешім қабылдауға үйретіп қана қоймай, оған өз сезімдеріңізді тыңдауға көмектесесіз, ол оған көбірек ұнайтынын, не аз екенін түсіне бастайды. Алдымен жеп, содан кейін ойыншықтарға, содан кейін өз өмір.

* Балаларыңызды тыңдауға үйреніңіз. Бала ата-аналарына ол ренжіп немесе скучно деп айтады, ал олар бұл мәселенің себептерін білгісі келмейді. Ересектер балалар болу деген не екенін тез ұмытады. Олардың ұстанымымен баланың проблемалары-бұл назар аудармайтын пустяки. Бірақ бала үшін-бұл бүкіл трагедия! Сондықтан балаңызды құрметтеуді үйрену қажет, бұл оған болашақта өзіне және өз күшіне сенімділік береді.

Өз сезімдеріне, заттарға деген көзқарасына, өз қалауына, талғамына және тілектеріне құқығы бар ересек адам ретінде балаға қарау маңызды, олар туралы ата-аналардың ұсыныстарымен әрдайым сәйкес келмейді. Содан кейін сіз бұл қызықты іс – әрекет-балаңызбен бірге қайта ашу, әлем қалай құрылды, өзіңді түсініп, өз тағдырын құруды үйренесіз.